

ПІДГОТОВКА ФАХІВЦІВ З ОБЛІКУ ТА ОПОДАТКУВАННЯ В DIGITAL-ЕКОНОМІЦІ

Л. Л. Гевлич, доцент, к.е.н.

Донецький національний університет імені Василя Стуса, м. Вінниця, Україна

В умовах цифровізації економіки підготовка висококонкурентного фахівця будь-якого профілю неможлива без формування знань та навичок використання ІТ-технологій. Для кожної спеціальності буде сформований свій набір таких soft skills, але очевидно, що вони мають у кінцевому підсумку відповідати переліку, що формується Всесвітнім економічним форумом на майбутні п'ять років. Так, для фахівця 2025 року він містить (у порядку зниження актуальності):

- 1) аналітичне мислення та інновації (Analytical thinking and innovation);
- 2) активне навчання (Active learning and learning strategies);
- 3) комплексне вирішення проблем (Complex problem-solving);
- 4) критичне мислення та аналіз (Critical thinking and analysis);
- 5) стійкість до стресів та гнучкість (Resilience, stress tolerance, and flexibility);
- 6) творчість, оригінальність та ініціативність (Creativity, originality, and initiative);
- 7) лідерство та соціальний вплив (Leadership and social influence);
- 8) міркування та вирішення проблем (Reasoning, problem-solving, and ideation);
- 9) емоційний інтелект (Emotional intelligence);
- 10) технологічне проектування та програмування (Technology design and programming) [1].

Дослідження тенденцій формування фахівця з обліку і оподаткування в умовах Digital-економіки є метою даної роботи.

Для розуміння чинників покращення освітнього процесу розглянемо напрями фахової діяльності випускника за спеціальністю 071 «Облік і оподаткування» [2]:

1. Облікова діяльність:
 - а) організація інформаційної – облікової системи суб'єкта господарювання;
 - б) ведення первинного, аналітичного, синтетичного обліку за обліковими ділянками, напрямками діяльності чи підрозділами;
 - в) ведення фінансового, управлінського, податкового обліку, виходячи з управлінських потреб менеджменту;
 - г) складання звітності: фінансової, статистичної, податкової, внутрішньої, консолідованої тощо.
2. Нормативно-методична діяльність як розробка внутрішніх нормативних документів з організації та ведення обліку суб'єкта господарювання: Положення про організацію бухгалтерського обліку, Наказу про облікову політику, посадових інструкцій бухгалтерів, робочого плану рахунків, схеми документообігу тощо.
3. Організаційно-управлінська діяльність як організація ефективної

бухгалтерської служби на суб'єкті господарювання, зокрема, розподіл функцій, обов'язків бухгалтерів, організація охорони їх праці, автоматизації обліку тощо.

4. Контроль:

- а) дотримання нормативних вимог щодо організації, ведення обліку, складання та подання звітності, здійснення господарських операцій;
- б) відображення господарських операцій на бухгалтерських рахунках;
- в) стану бухгалтерського обліку у відокремлених підрозділах суб'єкта господарювання;
- г) матеріальних активів у місцях зберігання та експлуатації.

5. Аналіз:

- а) поточного фінансового стану та результатів діяльності суб'єкта господарювання в цілому, окремих його підрозділів або напрямів діяльності;
- б) динаміки показників суб'єкта господарювання у порівнянні з планом, конкурентами;
- в) стратегічний аналіз, оцінка ефективності діючої стратегії, ідентифікація стратегічних розривів.

6. Консалтинг:

- а) інформаційне забезпечення альтернативних управлінських рішень: тактичних та стратегічних;
- б) визначення ефективності та наслідків прийняття управлінських рішень.

7. Аудит:

- а) внутрішній в рамках організації корпоративної системи внутрішнього контролю;
- б) зовнішній незалежний як фінансова експертиза якості інформації публічної фінансової звітності.

В межах даних напрямів головний та рядовий бухгалтер опрацьовують великі обсяги даних: нормативної інформації, фактів господарського життя, статистичних даних. Відповідно, знання та використання ІТ-навичок наразі є обов'язковими фаховими вміннями. Крім того, діяльність середнього та великого бізнесу сьогодні не можна організувати ефективно без автоматизації бізнес-процесів та управління, зокрема, бухгалтерського обліку. Знання сучасних найбільш розповсюджених чи галузевих програм автоматизації обліку – обов'язкова вимога для претендентів при працевлаштуванні.

Усе вищевикладене вимагає опанування ряду дисциплін, що вчать використанню математичного інструментарію, зокрема, за допомогою інформаційних технологій, а також – безпосередньо ІТ-навичкам: «Вища математика і теорія ймовірностей», «Економетрика», «Статистика», «Інформаційні технології в економіці і управлінні», «Інформаційні системи і технології в обліку і аудиті» тощо. Саме вони дозволяють сформулювати такі компетентності та результати навчання, які вимагаються Стандартом вищої освіти України першого (бакалаврського) рівню за спеціальністю 071 «Облік і оподаткування» [3]: ЗК 11. «Навички використання сучасних інформаційних систем і комунікаційних технологій», СК 01. «Здатність досліджувати тенденції розвитку економіки за допомогою інструментарію макро- та мікроекономічного аналізу, робити узагальнення стосовно оцінки прояву окремих явищ, які

властиві сучасним процесам в економіці», СК 02. «Використовувати математичний інструментарій для дослідження соціально-економічних процесів, розв'язання прикладних завдань в сфері обліку, аналізу, контролю, аудиту, оподаткування», а також досягати результатів навчання ПР 01. «Знати та розуміти економічні категорії, закони, причинно-наслідкові та функціональні зв'язки, які існують між процесами та явищами на різних рівнях економічних систем», ПР 08. «Розуміти організаційно-економічний механізм управління підприємством та оцінювати ефективність прийняття рішень з використанням обліково-аналітичної інформації», ПР 09. «Ідентифікувати та оцінювати ризики господарської діяльності підприємств», ПР 12. «Застосовувати спеціалізовані інформаційні системи і комп'ютерні технології для обліку, аналізу, контролю, аудиту та оподаткування», ПР 14. «Вміти застосовувати економіко-математичні методи в обраній професії», ПР 15. «Володіти загальнонауковими та спеціальними методами дослідження соціально-економічних явищ і господарських процесів на підприємстві» тощо.

З урахуванням динаміки нормативних змін регулювання господарської діяльності, організації, ведення обліку та складання звітності, а також економічних процесів в Україні та світі доцільно ввести в набір дисциплін за освітньою програмою «Облік і оподаткування» чисельне моделювання та програмування. Саме ці навички допоможуть зрозуміти принципи роботи програмного забезпечення при автоматизації обліку та управління і, відповідно, покращать якість інформаційної підтримки управлінських рішень, а також дозволять вирішувати окремі завдання із самостійного програмування облікових рішень за необхідності.

Таким чином, за результатами дослідження обґрунтована необхідність підсилення математичної та цифрової обізнаності здобувачів вищої освіти за спеціальністю 071 «Облік і оподаткування» для підвищення їх конкурентоспроможності на вітчизняному та світовому ринках праці. Також рекомендовано вивчення дисциплін, що формують навички чисельного моделювання та програмування.

Дослідження досвіду підготовки обліковців у європейських вишах буде напрямом подальших пошуків.

Література

1. The Future of Jobs Report 2020. The World Economic Forum. Retrieved from URL: http://www3.weforum.org/docs/WEF_Future_of_Jobs_2020.pdf.

2. Гевлич Л. Л. (2021). Професія бухгалтера у цифровій економіці. *Економіка і організація управління*, 3 (43), 138-146.

3. Стандарт вищої освіти України: перший (бакалаврський) рівень, галузь знань 07 – Управління та адміністрування, спеціальність 071 – Облік і оподаткування: наказ Міністерства освіти і науки України від 19.11.2018 р. № 1260. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/vyshcha/standarty/071.pdf>.